

Aan de voorzitter en de leden van de Vaste Commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid in de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Per email verzonden

cc: de minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen, mevrouw drs. C.J. Schouten

Datum
3 juli 2023

Ons kenmerk
23-073/KJ/JvR/tvm

Betreft/ Onderwerp
Inbreng FNV t.b.v. Commissiedebat Armoede en schuldenbeleid d.d. 5 juli -
2023

Doorkiesnummer
088-3681834
Email contactpersoon
jessica.vanrutenberg@fnv.nl
Bijlage(n)

Beste Kamerleden,

Aanstaande woensdag spreekt u over het Armoede- en schuldenbeleid. De FNV wil graag bij de Tweede Kamer aandringen op het garanderen van bestaanszekerheid. Bestaanszekerheid kan niet met één druk op de knop voor iedereen worden hersteld. Het ontbreken van bestaanszekerheid heeft vele oorzaken van verschillende aard, maar alle oorzaken hebben gemeen dat zij een basis vinden in politieke keuzes die de afgelopen jaren zijn gemaakt. En die dus ook anders kunnen worden gemaakt. Dat is feitelijk ook wat de commissie Sociaal Minimum in haar eerste bevindingen stelt.

In het kort pleit de FNV voor:

- Het vrijmaken van de geadviseerde 6 miljard euro om armoede tegen te gaan. Daarvoor zou het sociaal minimum, wettelijk minimumloon, de kindregelingen en de huurtoeslag moeten stijgen. De FNV pleit daarbij voor het aansluiten bij de door de Europese Commissie gehanteerde armoederisicogrens van 60% van het mediane inkomen. De koppeling tussen het minimumloon en de uitkeringen, inclusief de AOW, moet in stand blijven.
- Het advies van de Commissie Sociaal Minimum niet wordt gezien als een keuzemenu waar het kabinet uit kan shoppen. Wat de FNV betreft heeft de Commissie Sociaal Minimum duidelijk gemaakt dat het door hen genoemde flexbudget niet optioneel is, maar uiterst noodzakelijk om bestaanszekerheid te garanderen. FNV pleit dan ook het overnemen van het advies voor het flexbudget van 9%.
- Stop met het versoberen van de bijstand en de Wajong. Dus schrap met Prinsjesdag de afbouw van de dubbele heffingskorting in de bijstand en de voorgenomen bezuiniging van 15% op de jonggehandicaptenkorting.
- De bijstandsnorm voor jongeren en het minimumjeugdloon is substantieel lager dan het huidige sociaal minimum. Als je boven de 18 bent, heb je volwassen uitgaven. Schaf dus

ook het minimumjeugdloon en de jongerennorm in de bijstand af en geef hun recht op een volwassen inkomen.

- Schrap de hardheden in de WIA die maken dat mensen onder het bestaansminimum terecht komen: verlaag het arbeidsongeschiktheidscriterium naar 15% en maak van de vervolgitkering een leefbare uitkering. Dit hoeft niet te wachten op het advies van de commissie OCTAS.
- Kom snel met een oplossing voor de werknemers bij sociaal werkbedrijven.

Advies Commissie Sociaal Minimum

De Commissie Sociaal Minimum heeft op 30 juni een belangrijk advies aan de regering uitgebracht. Mensen en gezinnen komen tot 500 euro per maand te kort in Nederland. De FNV ziet in dit advies de erkenning dat de bestaanszekerheid in Nederland ernstig onder druk staat, een feit dat niet alleen de FNV, maar vele organisaties met haar al jaren adresseren.

Mensen leven al jaren, doordat de overheid een te laag bijstandsniveau heeft gehanteerd, in armoede. Dit betekent niet alleen iets voor hun financiële situatie, maar heeft impact op hun gezondheid, hun levensverwachting, de ontwikkeling van hun kinderen en hun welzijn. De bijstand is, met name door de invoering van de Participatiewet in 2015, allang geen vangnet meer voor mensen die (tijdelijk) zonder werk zitten. Mensen met een chronische ziekte of beperking die daardoor niet (voltijds) kunnen werken zitten gevangen in de bijstand en hebben nauwelijks perspectief op een betere toekomst. Mensen die leven van een bijstandsuitkering of een laag loon zien zich gedwongen tot onmogelijke keuzes, zoals het overslaan van noodzakelijke medische behandelingen of tandartsbezoek. Uit FNV-onderzoek bleek dat meer dan een kwart van de bijstandsgerechtigden maaltijden oversloeg vanwege geldtekort.

De FNV voert al lange tijd actie voor de verhoging van het minimumloon naar 14 euro per uur met daaraan een blijvende koppeling van de bijstand en de AOW. Onder druk van deze acties is begin dit jaar het minimumloon met 10% verhoogd met daaraan gekoppeld de uitkeringen, maar deze verhoging is nog niet voldoende om armoede te voorkomen.

Mensen zijn, nu nóg meer door de stijgende kosten van levensonderhoud, aan het overleven. De FNV heeft recent met de documentaire 'Over Leven'¹ zichtbaar gemaakt wat het betekent om te leven van een laag loon in Nederland. De overheid heeft de grondwettelijke taak om bestaanszekerheid van de burgers te garanderen, maar heeft daarin gefaald.

De Commissie Sociaal Minimum adviseert om het sociaal minimum met 7,4% te verhogen en het minimumloon met 7%. Deze verhoging is volgens de Commissie noodzakelijk om de basisbehoeften te kunnen betalen, dus de uitgaven voor wonen, eten, zorg, energie, internet en telefonie. Omdat vooral huishoudens met kinderen een hoog risico op armoede hebben adviseert de Commissie om de kindregelingen te verhogen. De FNV constateert dat deze verhoging van het bestaansminimum dus noodzakelijk is om te kunnen óverleven.

Naast deze minimumnorm constateert de Commissie Sociaal Minimum dat een flexbudget noodzakelijk is, om te voorkomen dat mensen met een inkomen op het sociaal minimum bij onverwachte onvermijdelijke uitgaven direct in de financiële problemen komen. Volgens de Commissie heeft dit flexbudget ook tot doel om te beperken dat aanvullend maatwerk, bijvoorbeeld door gemeenten via de bijzondere bijstand, alleen in uitzonderlijke gevallen nodig is. De Commissie adviseert om naast de voorgestelde verhoging van 7,4% het sociaal minimum op te hogen met een flexbudget van 3, 6 of 9%. De Commissie stelt verder dat hoe hoog het flexbudget zou moeten zijn een

¹ [Documentaire Over Leven: bekijk hem nu - FNV - FNV](#)

politieke keuze is, waarbij wel opgemerkt wordt dat 3% te karig zou zijn. De FNV pleit dan ook om te kiezen voor de meest ruimhartige variant van 9%. Met deze verhoging zou het sociaal minimum het dichtst in de buurt komen van de Europese armoederisicogrens.

Samenvattend vindt de FNV dat de Commissie Sociaal Minimum een doorwrochte analyse heeft gegeven waarom het bestaansminimum fors omhoog moet. Het kabinet kán niet om dit advies heen en moet het sociaal minimum zo snel mogelijk verhogen zodat het grondwettelijke recht op bestaanszekerheid wordt gegarandeerd.

Versoberen bijstand en Wajong

De laatste jaren bleef de ontwikkeling van de bijstand achter bij de ontwikkeling van het minimumloon. Door de afbouw van de dubbele heffingskorting werd er jaar in jaar uit steeds een beetje bekibbeld op de bijstand. Het onderzoek van CPB, SCP en CBS, *Kansrijk Armoedebeleid*², becijferde in 2020 dat er 48% minder armoede onder bijstandsgerechtigden zou zijn als de overheid deze maatregel zou schrappen. Het kan niet zo zijn dat de overheid straks besluit om het sociaal minimum te verhogen, maar deze verhoging tegelijk weer deels teniet zal doen door de afbouw van de dubbele heffingskorting te blijven toepassen. Ook de Commissie gaat in haar advies uit van het terugdraaien van de afbouw van de dubbele heffingskorting. De FNV dringt erop aan dat de overheid stopt met deze versobering.

In de Voorjaarsnota stond te lezen dat er vanaf 2024 15% bezuinigd zou gaan worden op de jonggehandicaptenkorting. Hierdoor blijft de koopkracht van wajongers achter bij die van andere groepen. De FNV ziet deze bezuiniging als een boete op het hebben van een beperking en dringt er dan ook op aan deze bezuiniging niet door te laten gaan.

Niet alleen mensen in de bijstand leven op of onder het bestaansminimum. De hardheden in de WIA maken dat mensen onder het bestaansminimum terechtkomen. Schrap daarom deze hardheden: verlaag het arbeidsongeschiktheidscriterium naar 15% en maak van de vervolguitering een leefbare uitkering. Dit hoeft niet te wachten op het advies van de commissie OCTAS.

Financiële positie van jongeren op het bestaansminimum

De bijstandsnorm voor jongeren en het minimumjeugdloon is substantieel lager dan het huidige sociaal minimum. Als je boven de 18 bent, heb je volwassen uitgaven. Je valt niet langer onder de zorgverzekering van je ouders, maar moet zelf de zorgpremie betalen. De huur voor een woning is voor jongeren ook niet lager dan voor volwassenen. De Nationale Ombudsman constateerde, net als de FNV, dat jongeren hierdoor in financiële problemen komen. Niet alle jongeren onder de 21 kunnen terugvallen op hun ouders, vaak omdat deze zelf in armoede leven. Schaf dus ook het minimumjeugdloon en de jongerennorm in de bijstand af en geef hun recht op een volwassen inkomen.

AOW

De Commissie Sociaal Minimum stelt dat de AOW bestaanszekerheid borgt. De FNV herkent zich niet volledig in dit beeld. Een groot deel van de ouderen kan door de AOW en aanvullend pensioen rondkomen, maar met name ouderen met alleen AOW of met een klein pensioen hebben het nu lastig. Dat geldt nog meer voor de ouderen met een AOW gat die door een AIO uitkering ook op het sociaal minimum leven. De FNV kan zich ook niet vinden in de overweging om de AOW (deels) los te koppelen van het minimumloon.

² [Kansrijk Armoedebeleid | Publicatie | Sociaal en Cultureel Planbureau \(scp.nl\)](#)

Overheid moet nú bestaanszekerheid garanderen

De FNV is de Commissie Sociaal Minimum dankbaar dat er door hun advies breed erkenning is dat het sociaal minimum én het wettelijk minimumloon te laag is en dat dat leidt tot armoede. Tegelijkertijd is dit niet het eerste advies aan de regering dat constateert dat mensen in Nederland onder het bestaansminimum zakken. Zo werd in het SER-advies *Opgroeien zonder armoede* uit 2017³ al geconstateerd dat het sociaal minimum te laag was voor gezinnen met kinderen. Toch heeft de regering, ondanks dat zo'n kwart miljoen kinderen in armoede leefden, tot dit jaar geen actie ondernomen om het sociaal minimum te verhogen.

Zoals gezegd vindt de FNV dat de regering niet om het advies van de Commissie heen kan. Ook vindt de FNV dat de Commissie duidelijk heeft gemaakt dat wat zij omschrijven als flexbudget een essentieel onderdeel van het sociaal minimum en wettelijk minimumloon hoort te zijn en dus niet weggelaten kan worden. Mensen zouden niet alleen moeten overleven, maar ook echt moeten kunnen leven en deel moeten kunnen nemen aan de maatschappij.

De Commissie Sociaal Minimum heeft berekend dat er 6 miljard per jaar nodig is om bestaanszekerheid te garanderen. Dat lijkt misschien een fors bedrag, maar het is nodig om aan de grondwettelijke taak van het borgen van bestaanszekerheid te voldoen. Het komt nu neer op het maken van meer sociale politieke keuzes. In plaats van bijvoorbeeld tussen de 4,75 miljard en 17 miljard per jaar aan fossiele subsidies uit te geven of de vele miljarden toe te zeggen voor de landbouw. Ook vindt de FNV dat de overheid nu echt eens werk moet gaan maken van eerlijk delen en van herverdeling door vermogens sterker te belasten en te investeren in bestaanszekerheid. Daarnaast levert het borgen van bestaanszekerheid de maatschappij ook veel op, namelijk minder uitgaven aan zorg en het verkleinen van gezondheidsverschillen. Het kan bijdragen aan het herstel van vertrouwen in de overheid. Bovendien is een solidaire samenleving waarin iedereen rond kan komen en mee kan doen het meeste waard.

De FNV dringt er dan ook tot slot op aan dat het sociaal minimum en het minimumloon verhoogd wordt naar tenminste de Europese armoederisicogrens van 60% van het mediane inkomen.

Tot slot

De FNV wil specifieke aandacht vragen voor de werknemers van sociaal werkbedrijven. Op 7 juni staakten meer dan 9000 werknemers voor een fatsoenlijk loon. Terwijl collega's werkzaam bij de gemeenten wel een forse loonsverhoging hebben gekregen, blijft die voor werknemers met een arbeidsbeperking uit. Ze eisen 10,15% loonsverhoging en een verbetering van hun reiskostenvergoeding van € 0,10 naar € 0,21 per kilometer. De VNG en het ministerie van SZW blijven nog steeds naar elkaar wijzen, terwijl de werknemers klem blijven zitten. Het zomerreces start bijna en dat betekent dat de werknemers van sociaal werkbedrijven een onzekere zomer in lijken te gaan. De FNV roept de Tweede Kamer dan ook op om aan te dringen op een snelle oplossing zodat ook de werknemers bij sociaal werkbedrijven de loonsverhoging kunnen krijgen die zij verdienen.

Met vriendelijke groet,

Kitty Jong
Vicevoorzitter FNV

³ [Opgroeien zonder armoede | SER](#)